

بسمه تعالی

فصل سوم

درس ششم

بخش ۱

ضرورت ازدواج

برای دو ساعت درسی (حدود ۸۰ دقیقه مفید)

سوالات کلیدی

- ۱- ازدواج چه ضرورتی دارد؟ (از مطالب درس قبل کمک بگیرید)
- ۲- چرا تمایل به ازدواج در بین بعضی از جوانان کم شده است؟
- ۳- نتایج فردی و اجتماعی کاهش ازدواج‌های آگاهانه چیست؟

***

موقعیت:

هنگامی که انسان شاد است و از لحظاته لذت می برد، به نظر می رسد که زمان با سرعت بیشتری می گذرد. آن روز صبح همه با خوشحالی دور سفره نشسته بودند و بعد از یک املت دلچسب که دستپخت پدر خانواده بود، گرم گفتگو بودند که ناگهان، یک تماس تلفنی، فضای آرام و خوش آن لحظات را دگرگون کرد.

ماجرا از این قرار بود که حاج محمد آقا، یکی از دوستان قدیمی پدر خانواده که اتفاقاً شوهر دختر عمه پدر هم بود تماسی گرفت و همه خانواده را برای جشن عقد پسرش در هفته آینده دعوت کرد. این خبر به ظاهر، خبر خوشحال کننده ای بود، اما از آنجایی که آقا داماد پسر حاج محمد آقا از امید دو سال کوچکتر بود، پیام های شادی و سرور این تماس به ظاهر مبارک و میمون، به نیشتری تبدیل شد برای باز کردن یک زخم فروخته در دل پدر:

پدر (با صدای بم و عصبانی): امید خان یاد بگیر! پسر حاج محمد آقا دو سال از شما کوچکتره ولی داره ازدواج می کنه. (یک نفس عمیق همراه با حسرت و ناراحتی)... همش تقصیر شماس خانوم که انقدر این بچه‌ها رو لوس و وابسته کرده ای.

مادر (با چشمانی گرد شده): ای بابا، چرا من؟ به من چه ربطی داره؟ من کجا امید را لوس کردم؟ حالا این حرف رو راجع به امیر بگین باز قبوله ولی خداییش این وصله‌ها به امید نمی‌چسبه.

امیر (با صدایی کش‌دار): مامان!؟

امید: بابا جان، پدر عزیزم، قربان شما برم؛ هرکسی آزاده که هر جوری دلش می‌خواد تصمیم بگیره و فکر کنه. منم الان دوست ندارم ازدواج کنم. وقتی دارم راحت در کنار شما زندگی می‌کنم، چرا باید ازدواج کنم؟ (۱)

امیر (با پوزخند): راست میگه دیگه بابا، می‌خواین مثل سامان بشه که با یه بچه طلاق گرفت و گرفتار مهریه و مصیبتای بعدش شد یا اینکه مثل رفیق من فرزاد، عاشق بشه و بعدش طرف بره و حس دلشکستگی و سرخوردگی به داداشم دست بده؟

امید: من اصلا دوست ندارم الکی خودم رو درگیر کنم. هر وقت آمادگیش رو پیدا کردم، خودم به شما میگم. الان هم فعلا دوست دارم آزاد باشم.

پدر: ببینم امید خان شما تا کی می‌خوای به من و مامانت وابسته باشی؟ کی می‌خوای مرد بشی؟ کی من باید خیالم راحت بشه از بابت شما دوتا؟ من که حاضر نیستم ببینم پسر ام سی سالشون شده و صاف صاف تو خونه راه می‌رن و هیچ کاری نمی‌کنن

مادر (در حالیکه داشت بشقاب‌های داخل سفره را جمع می‌کرد و تلاش می‌کرد که با بچه‌ها چشم توی چشم نشه): به نظر من کسی که ازدواج نمی‌کنه هیچ وقت نمی‌تونه طعم واقعی زندگی رو بچشه. همه می‌دونن که زندگی بالا و پایین و قهر و آشتی داره اما، بعد از ازدواجه که آدم می‌فهمه چقدر تصوراتش راجع به خودش و زندگی، سطحی و بچه‌گانه و ناقص بوده. (۲)

پرسش از کلاس:

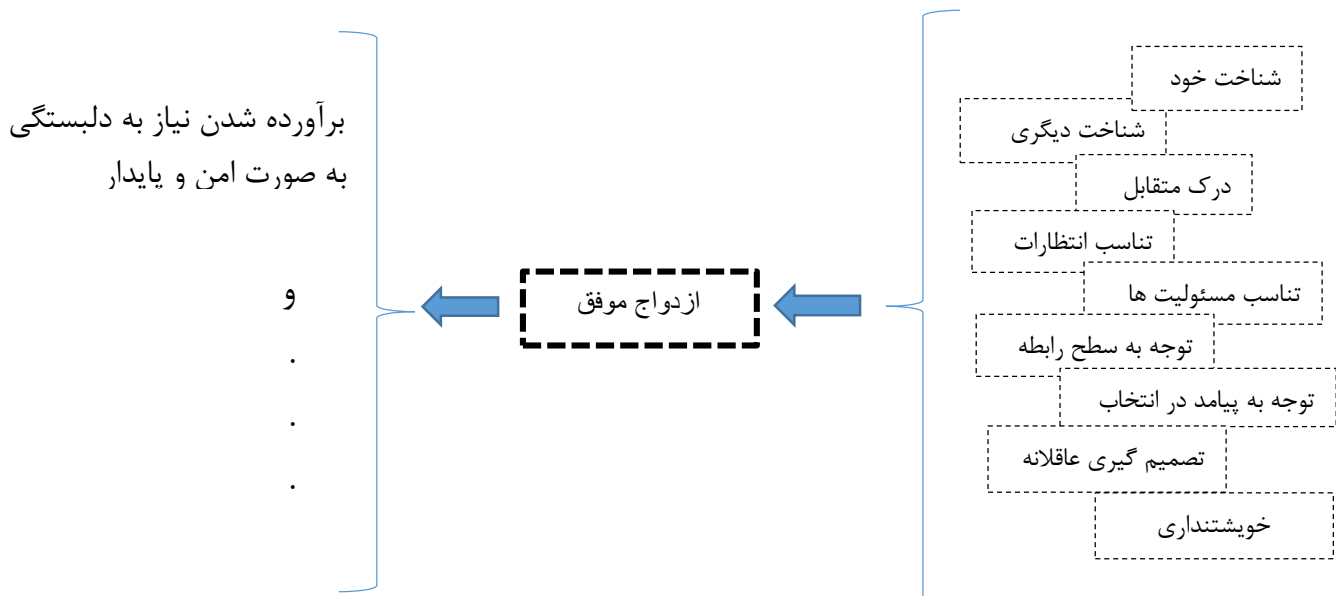
۱. پاسخ شما به سوال امید (۱) چیست؟
۲. آیا شما با نظر مادر (۲) موافق هستید؟
۳. به نظر شما چرا باید ازدواج کرد؟

***

طرح مسئله

زمان مناسب + تصمیم‌گیری عاقلانه = ازدواج آگاهانه

هر فردی می‌تواند انتخاب کند که ازدواج کند یا مجرد باقی بماند. البته واضح است که این انتخاب در سرنوشت مادی و معنوی او تاثیر به‌سزایی دارد. این انتخاب مانند سایر انتخابها، پیامدهای کوتاه مدت و بلند مدت مثبت یا منفی دارد. مهم آن است که تصمیم‌گیری ما در امر ازدواج عاقلانه (چنانکه در درس ۴ توضیح دادیم) و به‌هنگام باشد. هر تصمیمی که صرفاً از روی احساسات یا خارج از زمان مناسب گرفته شود محکوم به شکست است. در این درس ضرورت و مزایای ازدواج موفق، در مقایسه با دیگر الگوهای رابطه نزدیک (درس ۵) را مورد بررسی قرار می‌دهیم. برای درک بهتر این موضوع، در نمودار زیر نگاهی به برخی از نکات اصلی بیان شده در درس‌های گذشته می‌اندازیم.

فعالیت کلاسی:

با توجه به متن ابتدای درس و دو دیدگاه متفاوت در باره ازدواج، در کلاس به دو یا چند گروه تقسیم شوید و درباره پیامدهای مثبت و منفی ازدواج کردن یا نکردن گفتگو کنید. به نظر شما هر یک از این انتخابها چه پیامدهای کوتاه مدت یا بلندمدتی به دنبال دارند؟ پیامدها در زمینه های مختلف: روابط اجتماعی / جنبه های رفاهی / جنبه های اقتصادی / جنبه های شناختی (از خود یا جنس مقابل) / جنبه های معنوی و ... قابل بررسی هستند.

(معلم گرامی: دو جدول زیر را روی تخته کلاس بکشید و بر اساس نظرات هر گروه، خلاصه ای از نکات را در جدول وارد کنید.)

ازدواج آگاهانه و به هنگام

پیامدهای مثبت	پیامدهای منفی

عدم ازدواج یا ازدواج دیر هنگام

پیامدهای مثبت	پیامدهای منفی

پرسش از کلاس:

۱. با توجه به نظرات دوستان، آیا می توانید به جمع بندی همه جانبه ای در کلاس برسید؟

*****

ضرورت و فواید ازدواج:

اگرچه ازدواج به عنوان یک سنت طبیعی و الهی از ابتدای خلقت بشر تاکنون تداوم داشته است، توجه به ضرورت و فواید آن می تواند به انتخابی عاقلانه و به هنگام بینجامد. به علاوه، گرایش به فردگرایی و ترجیح دادن منافع فردی و کوتاه مدت باعث شده است که برخی از جوانان از اهمیت ازدواج غافل شوند. بنابراین، در این بخش، ضرورت ازدواج را از سه جنبه مورد بررسی قرار می دهیم: از منظر رشد فردی و اجتماعی، از منظر مسئولیت اجتماعی و از منظر دینی. مبنای ما در این بررسی، «ازدواج موفق» است. آنچه در این کتاب می آموزیم، باید به ما کمک کند برخی آگاهی ها برای یک ازدواج موفق را پیدا کنیم. البته برای رسیدن به یک ازدواج موفق، به چیزی فراتر از کسب دانش نیاز داریم. بدین منظور، باید مهارت ها و توانایی های فردی و اجتماعی خاصی را ایجاد و تقویت کنیم که از مهمترین و کلیدی ترین آن ها مسئولیت پذیری است و درکنار آن با توکل به خداوند و یاری جستن از او برای ازدواج اقدام کنیم.

فعالیت گروهی در کلاس:

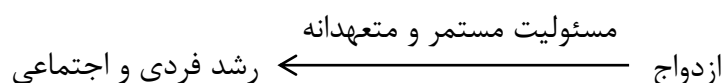
در بخش زیر، به برخی از آثار مثبت ازدواج در حوزه های رشد فردی و اجتماعی اشاره شده است. برای درک بهتر موضوع، کلاس به چهار گروه تقسیم شود که هر گروه بر روی یک بخش متمرکز شوند. پس از مطالعه قسمت مربوطه، به سؤالات آن قسمت پاسخ داده و در نهایت نتیجه فعالیت گروه را به کلاس ارائه دهید و درباره آن گفت و گو کنید.

۱- // ازدواج و رشد فردی و اجتماعی //

برخی آثار ازدواج موفق در حوزه رشد فردی و اجتماعی	
الف	مسئولیت پذیری و خودسازی
ب	بینش و نگرش جدید و عمیق تر نسبت به خودمان و زندگی
ج	دستیابی به رابطه امن و پایدار
د	جایگاه اجتماعی : مقبولیت اجتماعی و خانوادگی

الف) مسئولیت پذیری، خودسازی:

تجربه های انسان، یکی از اساسی ترین عوامل در شکل دهی نگرش فرد نسبت به زندگی اش می باشد. افرادی که تجارب ارزشمندتری دارند، معمولاً به عنوان افراد پخته تر و قابل اعتمادتر شناخته می شوند. تجربه ازدواج و پذیرفتن مسئولیت های جدید و تجربه کردن نقش های مرتبط با آن، از جمله عواملی است که به ایجاد نگرش های عمیق و واقع گرایانه نسبت به زندگی منجر می شود. بنابراین، ازدواج به دلیل اینکه یک تعهد و مسئولیت مستمر برای انسان ایجاد می کند باعث رشد فردی و اجتماعی و به عبارت دیگر، خودسازی فرد می شود. افراد تا پیش از ازدواج، تنها عضوی از یک خانواده موجود هستند و فقط نقش فرزندی را به عهده دارند ولی پس از ازدواج، وارد روابط متفاوتی شده و خود یک واحد اجتماعی (خانواده) جدید را تشکیل می دهند. این تغییر، به تجربه نقش های جدید که هرکدام با مسئولیت های متفاوتی همراه هستند منجر می شود. این تجارب زمینه ساز رشد و شکوفایی ظرفیت های انسانی و پیشرفت در فضای اجتماعی می باشد.

سوالات:

- ۱- چه تفاوت هایی در مسئولیت های یک فرد متأهل و یک فرد مجرد وجود دارد؟
- ۲- این مسئولیت ها چه تاثیری در رشد فرد ایجاد می کند؟
- ۳- آیا مواردی را سراغ دارید که ازدواج در رشد فردی و اجتماعی آنها اثر مثبتی داشته است؟

ب) بینش و نگرش جدید و عمیق تر نسبت به خودمان و زندگی

شاید برای همه ما این تجربه پیش آمده باشد که با پذیرفتن نقش جدیدی در زندگی، نگاهمان نسبت به آن نقش تغییر کرده است. مثلاً اگر معلم از ما بخواهد بخشی از درس را در کلاس تدریس کنیم، نسبت به زمانی که تنها شنونده بوده ایم، با دقت و عمق بیشتری به مطالب نگاه می کنیم. وقتی تجربه مسئولیت های کوچک، چنین تغییرات بزرگی به همراه دارند، می توان فهمید که در مسئله بزرگ و همه جانبه ای مانند ازدواج تجربه نقش جدید چقدر می تواند موثر باشد.

تا پیش از ازدواج، معمولاً نقش های فرزندان، برادر یا خواهر، همکلاسی و... تجربه می شوند. اما ازدواج موقعیتی را فراهم می کند تا با نقش های جدید و به همان نسبت مسئولیت ها و تجربه های جدیدی روبه رو شویم. تجربه

همسر بودن، پدر یا مادر بودن، تجربه تشکیل یک خانواده جدید و ارتباط با خانواده همسر و پذیرفتن نقش‌های مرتبط با آن. به همین علت است که نگرش ما نسبت به زندگی عمیق‌تر و رشدیافته‌تر می‌شود.

نقش جدید ← مسئولیت ← تجربه ← ارتقای نگرش

سوالات :

- ۱- با توجه به آنچه در «درس ۳» گفته شد وقتی شما به عنوان فرزند، نقش والد یا همسر را به عهده می‌گیرید چه تغییراتی در نگرش شما به زندگی ایجاد می‌شود؟
- ۲- تغییر در نگرش، چه تأثیری در تصمیم‌گیری‌ها و رفتار فرد دارد و چگونه موجب رشد او می‌گردد؟
- ۳- به نظر شما اگر والد یا همسر نتواند با تغییر نقش خود کنار بیاید و در نقش قبلی خود باقی بماند، چه مشکلاتی به وجود خواهد آمد؟

ج) دست‌یابی به رابطه امن و پایدار

همانطور که در درس پیش توضیح داده شد یکی از نیازهای اساسی و مهم انسان نیاز به دلبستگی است. تأمین این نیاز موجب آرامش و آسایش روانی فرد می‌شود. ازدواج زمینه‌ای است که می‌تواند این نیاز را به بهترین شکل برآورده سازد.

سوال:

- ۱- ازدواج در تأمین روابط امن و پایدار چه برتری نسبت به سایر روابط دارد؟
- ۲- چه عواملی در روابط دیگر هست که ویژگی‌های امنیت و پایداری را در آن ضعیف می‌کند؟

د) جایگاه اجتماعی : مقبولیت اجتماعی و خانوادگی

چنانکه در بخش ب توضیح داده شده، پس از ازدواج، افراد با پذیرفتن نقش‌های جدید، تشکیل دادن یک خانواده مستقل و قبول مسئولیت‌های متفاوت، نگرش‌های عمیق‌تر و ظرفیت‌های جدیدی در زندگی پیدا می‌کنند. جامعه نیز متناسب با این واقعیت، برای افراد متأهل جایگاه ویژه‌ای قائل است و آنها را افرادی مسئولیت‌پذیرتر و پخته‌تر می‌داند. به همین دلیل، نحوه برخورد با افراد متأهل، متفاوت و با احترام بیشتری همراه است. همچنین افراد متأهل در اجتماع از مقبولیت بیشتری برخوردار هستند.

سوال:

۱. با توجه به تجربه شخصی خود، مواردی را ذکر کنید که نشان می‌دهد افراد متأهل جایگاه اجتماعی بالاتری دارند. به نظر شما دلیل این مسئله چیست؟

جمع بندی

در این بخش از درس ۶ ضرورت ازدواج را در حوزه رشد فردی بررسی کردیم و در بخش بعدی به سایر ابعاد ضرورت ازدواج خواهیم پرداخت.

////// برای تفکر بیشتر ////

- ۱- آیا ازدواج همیشه موجب رشد فردی و اجتماعی می‌شود؟
- ۲- چه عواملی باعث می‌شود که انسان‌ها در ازدواج بتوانند به رشد مطلوب برسند و چه عواملی مانع این مسئله است